

POSLOVNO POROČILO MUZEJSKEGA DRUŠTVA VRHNIKA ZA LETO 2020

Muzejsko društvo Vrhnika (MDV) je bilo ustanovljeno leta 1992 z namenom, da bo vzbujalo zanimanje za bogato zgodovino Vrhnike, njeno kulturno in naravno dediščino ter s tem med občani krepilo pripadnost domačemu kraju. V pravilih društva je zapisano, da bo društvo povezovalo občane, rojake po svetu in druge zainteresirane osebe pri domoznanskih dejavnostih, zbiralo in obdelovalo gradivo o zgodovini Vrhnike in izdajalo publikacije s področja domoznanstva. Društvo deluje skladno s temi usmeritvami in je po svojem delu prepoznavno. Ministrstvo za kulturo RS mu je leta 2004 priznalo status društva, ki deluje v javnem interesu. Delo vodi 9-članski izvršni odbor, ki se je v letu 2020 skupaj z nadzornim odborom sestel dvakrat. Društvo sem v letu 2020 predstavljala predsednica dr. Katarina Oblak Brown.

PREGLED DELA V LETU 2020:

Januar: 19. januarja je bilo v Domu bratstva na Zaplani odprte dokumentarne razstave Zaplana na fotografijah skozi čas, h katere sodelovanju smo bili povabljeni s strani tamkajšnje iniciativne skupine.

Februar: 8. februarja smo člani društva obiskali Železniški muzej v Ljubljani. Na ogled muzeja nas je povabil strokovnjak za železnice in nekdanji uslužbenec muzeja gospod Bogomir Troha, ki nas je pred časom popeljal tudi po trasah Južne železnice v okolici Borovnice.

Obisk železniškega muzeja v Ljubljani, 8. 2. 2020.

Marec: 3. marca je bilo v sodelovanju z Muzejem novejšje zgodovine in Zavodom Ivana Cankarja Vrhnika v Cankarjevem domu Vrhnika odprtje razstave Tone Stojko: Porumenele fotografije: Kuba 1978. V skladu z razglasitvijo epidemije Covid-19 smo 16. marca začasno zaprli prostore društva in odpovedali vsakršna druženja. 23. marca smo pripravili poslovno poročilo MDV za leto 2019. V marcu smo prejeli pogodbo in sklep o sofinanciranju ljubiteljske kulturne dejavnosti iz občinskega proračuna za leto 2020.

April: 23. aprila smo pripravili poročilo o delno izpeljanih društvenih projektih v zvezi z razpisom LK 2020. V celotnem mesecu smo se intenzivno pripravljali na izid zbornikov Vrhniški razgledi 19 in Vrhniški razgledi 20.

Maj: 6. maja smo predlagali kandidatko v Svet Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, OI Vrhnika – Marijo Malovrh, ki je bila kasneje v Svet izvoljena. 28. maja

smo se udeležili zbora članstva Zveze kulturnih društev Vrhnika, Borovnica in Log-Dragomer. 30. maja smo ob svetovnem Dnevu čebel (ki je sicer 20. maja) naslovili na veleposlanico Združenih držav Amerike Lyndo C. Blanchard pismo. V njem smo jo seznanili s povezavami v zvezi s čebelarstvo prakso, ki so se pred več kot stoletjem vzpostavljale med Slovenijo (Franc Francis Jager, rojen v Bistri) in ZDA, ter ji ponudili možnost ogleda terena in razstave, ki jo je o bratih Jager društvo pripravilo leta 2010.

Junij: 22. junija smo izvedli redni letni zbor članov MDV. Po zborovanju smo širšemu občinstvu v okviru kulturnega dogodka v Cankarjevem domu na Vrhniki predstavili še nova zbornika Vrhniški razgledi 19 in Vrhniški razgledi 20. V celotnem juniju smo bili v navezi z Arhivom Republike Slovenije v zvezi z izposojjo filmskega zapisa Zadnja pot narodnih junakov (Pogreb judenburških žrtev v Ljubljani, 2. junij 1923); film smo predvajali

na predstavitvi zbornikov. Dogodek je z multivizijsko projekcijo in glasbeno spremljavo obogatil Lado Jakša.

Julij: Julija smo oddali v Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani po 16 obveznih izvodov zbornika Vrhniški razgledi št. 18, 19 in 20.

Avgust: 7. avgusta je umrla dolgoletna predsednica društva in kasnejša častna predsednica ter urednica Vrhniških razgledov Marija Oblak Čarni. V društvu, ki mu je predsedovala od 1999 do 2015, je s svojo delavnostjo in strokovnostjo izpeljala veliko pomembnih projektov.

September: 14. septembra smo v društvu pooblastili Majdo Margon za pridobitev podatkov v Zemljiški knjigi na Vrhnikih v zvezi z raziskavo o Gozdni drevesnici na Vrhnikih ter Janeza Žitka za pridobitev podatkov na Matičnem uradu Občine Vrhnika v zvezi z raziskavo obrtniške družine Rogelj.

Avtorica Simona Kermavnar na odprtju razstave Iz preteklosti v večnost; CD, 29. 9. 2021.

29. septembra je bilo v Cankarjevem domu na Vrhnikih odprtje dokumentarne razstave Iz preteklosti v večnost; o nagrobnih spomenikih in pokopaliških križih z Vrhniškega kot del evropskega prostora (avtorica Simona Kermavnar). Septembra smo sodelovali tudi na 30. Dnevih Evropske kulturne dediščine in 8. Tednu kulturne dediščine 2020; društvo je pri projektu sodelovalo z zgoraj omenjeno razstavo Iz preteklosti v večnost ter z literarnim večerom, kjer je bila predstavljena pesniška zbirka Spomin stoletij (avtor Tone Krašovec).

Oktober: 30. oktobra smo pripravili drugi del poročila o delno izpeljanih društvenih projektih v zvezi z razpisom LK 2020.

November: 11. novembra smo se ob 11.11 ob spomeniku na Sveti Trojici poklonili padlim in pogrešanim vojakom 1. svetovne vojne. 25. novembra smo se prijavi na razpis Sofinanciranje ljubiteljske kulturne dejavnosti v letu 2021.

Poklon padlim in pogrešanim v 1. svetovni vojni; Sveta Trojica, 11. 11. 2020.

BIBLIOGRAFIJA V LETU 2020

(strokovne objave društva in druge objave, ki govorijo o delu društva):

1. Polona Skledar: Zaplana na fotografijah skozi čas. Naš časopis, 24. februar 2020, str. 59.
2. Muzejsko društvo Vrhnika: Vabilo k obisku Železniškega muzeja v Ljubljani. Naš časopis, 27. januar 2020, str. 8.
3. Cankarjev dom Vrhnika: Vabilo na odprtje razstave Porumenele fotografije: Kuba 1978 (Tone Stojko). Naš časopis, 24. februar 2020, str. 56.
4. Muzejsko društvo Vrhnika: Vabilo na predstavitev novega zbornika Vrhniški razgledi 19. Naš časopis, 24. februar 2020, str. 11.
5. Muzejsko društvo Vrhnika: Vabilo na predstavitev dveh novih zbornikov Vrhniški razgledi 19 in Vrhniški razgledi 20. Naš časopis, 25. maj 2020, str. 6.
6. Simon Seljak: Člani Muzejskega društva zborovali. Naš časopis, 31. avgust 2020, str. 17.
7. Gašper Tominc: Izšli so novi Vrhniški razgledi 19 in 20. Naš časopis, 29. junij 2020, str. 9.
8. Tatjana Oblak Milčinski: V spomin Jože Rode (1936–2020). Naš časopis, 29. junij 2020, str. 49.
9. Dr. Bojan Cvelfar: Nekrolog Marija Oblak Čarni (1932–2020). Časopis Delo, 19. avgust 2020, str. 17.
10. Občina Vrhnika: V spomin Marija Oblak Čarni. Naš časopis, 31. avgust 2020, str. 6.
11. Muzejsko društvo Vrhnika (KOB): In Memoriam Marija Oblak Čarni (20. 12. 1932–7. 8. 2020). Naš časopis, 28. september 2020, str. 17.
12. Cankarjev dom Vrhnika: Vabilo na odprtje razstave Iz preteklosti v večnost (Simona Kermavnar). Naš časopis, 28. september 2020, str. 62.
13. Cankarjev dom Vrhnika: Razstava o nagrobnih spomenikih in pokopaliških križih na Vrhniškem – vabilo. Naš časopis, 31. avgust 2020, str. 55.
14. Simon Seljak: Iz preteklosti v večnost. Naš časopis, 26. oktober 2020, str. 58.

PO SLEDEH PREJŠNJIH ŠTEVILK VRHNIŠKIH RAZGLED OV

Olga Pivk

MINILO JE STO LET OD MAJNIŠKE DEKLARACIJE;

Podprle so jo tudi žene z Vrhnik e in okolice

Vrhniški razgledi 18, str. 9, 2018.

V uvodnem prispevku Minilo je sto let od Majniške deklaracije Olga Pivk piše o izjavi, ki so jo 30. maja 1917 podali na zasedanju državnega zbora na Dunaju slovenski državnozborski poslanci, združeni s hrvaškimi poslanci v Jugoslovanski klub, ki ga je vodil dr. Anton Korošec. Njihova osnovna zahteva je bila združitev vseh južnih Slovanov na ozemlju habsburške monarhije v samostojno in od vsake tuje oblasti neodvisno državo pod dinastijo Habsburžanov. Majniška deklaracija je spodbudila široko deklaracij-

sko gibanje in množično zbiranje podpisov deklet in žena. V občini Vrhnika so zbrale 1494 podpisov, s katerimi so zahtevale, da se vojna konča in se moški vrnejo z bojišč domov. 2. junija leta 1918, na dan praznovanja Majniške deklaracije, je Vrhniko obiskal dr. Korošec. Objavljamo sliko, ki smo jo naknadno, po objavi članka, našli v arhivu Muzejskega društva Vrhnika in na kateri je vrhniški fotograf Ivan Tišler ovekovečil visokega gosta v družbi vrhniških žena in deklet na dvorišču Rokodelskega doma na Vrhniku.

Vrhniške žene in dekleta z dr. Antonom Korošcem 2. junija 1918. Vir: MDV, foto: Tišler.

Marija Oblak Čarni

KAREL MOŽINA (1895-1918);

Žrtev spodletelega vojaškega upora v Judenburgu

Vrhniški razgledi 19, str. 9, 2020.

V uvodnem prispevku je predstavljeno življenje Vrhničana Karla Možine, ki je bil kot mlad poddesetnik v Judenburgu leta 1918 med voditelji upora, s katerim so vojaki zahtevali konec vojne, mir in vrnitev domov. Upor je bil kruto zatrt, na tiste dni pa je ostal težak spomin.

Med dokumenti so v članku objavljene fotografije kolone na smrt obsojenih »slovenskih Janezov«, prizorišče eksekucije, grobovi ustreljenih na judenburškem pokopališču, pa tudi prekop *judenburških žrtev* in spomenik, postavljen leta 1923 v Ljubljani. Ob predstavitvi Vrhniških razgledov 19 smo si

v Cankarjevem domu na Vrhniki 22. junija 2020 ogledali tudi Bešterjev film prevoza krst in pogrebnih slovesnosti ob prekopu 2. junija 1923.

Med sorodniki in po različnih arhivih smo vse do Dunaja povpraševali tudi za fotografijo samega Karla, a je nikjer ni bilo.

Kazalo je, da je podoba vrhniškega junaka za vedno izgubljena, pa se je čisto blizu, v samem arhivu Muzejskega društva pred nekaj tedni iz kupa slik izvila tudi kopija spodnje fotografije, ki jo je pred leti poklonil društvu Janez Smrtnik.

Karel Možina sedi na sredini, ob njem Pavel Smrtnik (drugi z desne). Vir: MDV.